3.11.2026

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle:

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain, julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 13 §:n ja valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntönne 13.10.2026, diaarinumero HE 235/2026 vp

OAJ pitää esitettyjä muutoksia pääsääntöisesti nykytilaa tarkentavina ja kannatettavina.

Tieto erityisestä tuesta tulee tallentaa kansalliseen tietovarantoon seurantaa varten.

OAJ esittää, että lakiin valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä palautetaan lausuntokierroksella ollut muutos, joka mahdollistaisi tiedon erityisen tuen päätöksistä keräämisen OKM:n seurantaa varten. Vastaavan tiedon tallentamista tulee selvittää myös lukiokoulutuksessa.

OAJ pitää tärkeänä, että seurantaa varten kerätään tietoa esimerkiksi ammatillisen koulutuksen erityisen tuen päätöksistä, joita ei rahoitusperusteiden muutoksen jälkeen muuten enää kerätä. Kun tietoja erityisen tuen päätöksestä ei enää kerätä, jää tietopohjaan olennainen aukko.

Ammatillisessa koulutuksessa eHOKS-palveluun tallennetaan tietoja oppimisen tuesta mutta ei erityisestä tuesta. Tämän vuoksi valtakunnallisista aineistoista ei voida tunnistaa opiskelijoita, jotka tarvitsevat oppimisen tukea vahvempaa erityistä tukea.

Päätöstietoa tarvitaan erityisen tuen saatavuuden, kohdentumisen, yhdenvertaisuuden ja vaikutusten arviointiin, jotka ovat oppimisen tuen uudistuksen keskeisiä tavoitteita. Lisäksi tietoa tarvitaan resurssien kohdentamisen seurantaan. Sitä voitaisiin tarkastella yhdessä opintojen etenemistä, keskeyttämistä, valmistumista sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymistä koskevien tietojen kanssa.

OAJ katsoo Ammatilliset erityisopettajat ry:n ja Erilaisten oppijoiden liiton aiemman lausuntopalautteen tavoin, että puutteellinen ja hajanainen tietopohja jättää erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden aseman valtakunnallisessa seurannassa näkymättömäksi.

OKM arvioi oppimisen tuen uudistuksen toteutumista kolmen vuoden päästä lain voimaantulosta. Uudistuksen tavoitteita ei voida arvioida ilman lähtö- ja seurantatietoa. Ilman kattavaa tietoa ei voida luotettavasti arvioida, saavatko

opiskelijat tarvitsemansa tuen, toteutuuko tuki yhdenvertaisesti eikä sitä, miten tukijärjestelmää tulisi kehittää. Tietovarantoon tulisi tallentaa vain seurannan kannalta välttämättömät tiedot.

Hallituksen esityksestä ei käy riittävän selvästi ilmi, miltä osin erityisen tuen päätöstiedon keräämisen arvioidaan olevan mahdollisesti ristiriidassa tietosuoja-asetuksen kanssa. Hallituksen esityksessä ei myöskään osoiteta, miten ministeriön tietotarpeet täytettäisiin, jos tietoa erityisen tuen päätöksistä ei kerätä valtakunnallisesti.

Yhteenvetona OAJ esittää, että esitykseen palautettaisiin lausuntokierroksella ollut muutos, joka mahdollistaisi täsmällisesti ja tarkkarajaisesti tietojen keräämisen erityisen tuen päätöksistä OKM:n seurantaa varten. Jos tätä ei pidetä mahdollisena, OAJ:n näkemyksen mukaan toisena vaihtoehtona on, että nykyisen lain 1 §:n 1 kohdan perustelutekstejä tarkennetaan lisäämällä kuvaus, että viranomaisen tiedontarve voi kattaa myös tiedon erityisestä tuesta keräämisen.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
Koulutuspolitiikan johtaja

Mirjami Lehikoinen
Erityisasiantuntija